

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАА КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТ СОВЕДИНИИ ОРГАНЫ

1951
сентябрь
28
ПЯТНИЦА
№ 187 (2361)
ӨРТЭЭ 20 КӨП

Тайбынның Пактызы дээш (1 арын).
Эш Л. Б. Чадамбанын илеткелини дугайында төлөөлөрүн саналдары (2 арын).
А. Поляков.— Эш И. В. Сталинга берген сөзүвүстү бадыткап шыдаар бис (2 арын).

Бедик көдүрүшкүндө (2 арын).
Тарааны чангыс-даа чидирг чок-ка бурнуу-биле ажаап алыр дээш бүгү күштү улам-на салмыл (3 арын).
Делегейниң бүгү-ле чурттарына тайбынның фронтузун быжыглаар дээш (3—4 арынар).

Кыдаттын улустун дузалаар эвиленин даргазы Сун Цзин-линге Сталинчы шааналды тыясканы (4 арын).
Болгар улус республикада (4 арын).
Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Бүгү-ниити чеди чыл өөрөдилгезин обласка ыяавыла боттандыраар

ВКП(б)-нин XVII, XVIII-ки съездлеринин шийтпирлерин өзугаар бистин чуртка бүгү-ниитиниң эге болгаш чеди чыл өөрөдилгезин боттандырып эгелээнинден бээр барык 20 чыл ашкан. Ол үениң дургузунда совет школаның четкини денелге чогу-биле өзүп, каш-каш миллион аныяк салгакчыларын бодунун эжини эртирип, ынчангаш Төрөөн чуртка ызы-бүрү тускай эртемчилерни хей санныг армиязын белеткеп келген.

Бистин чуртувуска культура революциязын кайгамчык улуг чаалап алышкынарнын бирээзи болза, бүгү-ниитиниң ыяавыла өөрөдилгезин чер болганга чедишкенин боттандыраар болур. Ынчангаш эш Сталин ол айтырыгге улуг-биле кичээни салып, «Бүгү-ниитиниң ыяавыла өөрөдилгезин боттандыраар чорук, чүгөле культурага эвес, харын политиканы болгаш ажал-агыйнын фронттарына база кайгамчык улуг тилеге болур ажурлуг» — деп үргүлчү чагып келген.

Большевик партиянын, совет чактакы сталинчы доктаамал сагыш салышкыны-биле буреткен бистин обласканың ажалчы чоннары боттарының культура революциязын, ылангыя улус өөрөдилгезиниң херээн чедишкенин боттандырып бүгү-ниити эге өөрөдилгезин боттандыраарга каш-ла чылдарда чедишкенин шийтпирлээш, ам чеди чылдың ыяавыла өөрөдилгезин боттандыраарга бо чылдан эгелеп шилчип турар чорук, аңаа тодаргай херечи болур.

Облүүскомнуң бо чылдын май 8-те үндүрген албан күүсетирер шийтпирин барымдаалар, 1951—52 өөрөдилге чылдында обласка бүгү-ниити ыяавыла чеди чыл өөрөдилгезин Хоойлуун чедишкенин боттандыраар сорулга-биле бо чылдын 14 эге школалары чеди чыл школаларынча шилчтикээш.

Ол Хоойлуун боттандыраарының айтырынын бистин чамдык Танды, Каа-Хем, Чөөн-Хемчик, Улуг-Хем, Мөңгүн-Тайга, Би-Хем, дээр ышкаш районнарының партия, совет болгаш улус өөрөдилгезиниң органнары улуг кичээни салып, школа назылыг чангыс-даа уругну өөрөдилгеден дашкаар артырбас дээш, шыраак хемчеглерин алганар. Ол районнары бүгү школалары болгаш интернаттары чогуур өйүндө эки ынарлыгы-биле септетип, өөрөдилге чылдыга төгеримчези эки болганы-биле өөрөдилге чогуур школа назылыг бүгү уруглар сентябрь 1-ден эгелеп өөрөдилгедө долузу-биле хаара тутунган. Танды районун Ленин колхозта база Межегейде эге школалар, Чөөн-Хемчиктин Чадаана ортумак, Хорум-Даг чеди чыл, Улуг-Хемнин Шагаан-Арыг тыва ортумак, Би-Хемнин Туран ортумак, Ленинка, Сууш эге школалар болгаш Мөңгүн-Тайганың бүгү школалары, оларга турза чогуур уругларын чылда планын элээн ажыр күүседип, боттарынын өөрөдилгезин организаствы эгелээш.

Устүнде школаларда одаар чүүлдүн чыл курлавыралдары тургустунгулаан болгаш интернаттарда чурттап турар уругларга хереклетинер аш-чем продуктулары база-ла өзээш эвези-биле белеткентинген.

Ындыг болза-даа, чамдык районнарың партия, совет, профвилел, комсомол организастваларының улус өөрөдилге органнарынын талазындан бүгү-ниитиниң ыяавыла чеди чыл өөрөдилгезин боттандыраарының айтырыныч кичээни ыракта-ла кошкак салып келгени-биле обласканың иштинде ам-даа дыка хей школа назылыг удулар өөрөдилгедө амдыгаа чедир хаара тутунмай турар. Ол талазы-биле Барыын-Хемчик Бай-Тайга районнары онза жохудап турар. Ол ышкаш, Чаа-Хөл, Тере-Хөл, Кызыл районнарының чамдык школаларында оларга турза чогуур өөрөдилгелерниң контингентизи база-ла четче эвес болуп турар. Моон алгаш көөрге, үстүнде районнарың район Советтери, оларның улус өөрөдилге килдистер болгаш суур (суму) Советтери облүүскомнуң албан

күүсетирер шийтпириниң күүселдинге онза харысалга чок болганы, а ВКП(б) райкомнарынын талазындан ол чугула айтырыны оперативтик удуртулга-биле хандырабай барганы тодаргай-дыр.

Бүгү-ниити ыяавыла өөрөдилгениң ол районнарда четче күүсетинмей турарынын чылдагааны масса чонун ортузунга оон чугула ажур-дузалыг чедир тайлырлавайын барганы-биле, школа, интернаттары өөрөдилге чылынга четпес белеткээни-биле, оларга одаар ыятыш, аш-чемниң продуктуларын четчелей хандырабай барганы-биле болдунган деп санаар херек. Ылангыя Барыын-Хемчик районун Кара-Хөл, Эрги-Барлык, Кызыл-Мажалык, школа-ларынга, Бай-Тайганың Тээли, Чаа-Хөлдүн Хереме, Үрбүн, Тере-Хөлдүн Чыргалады, Кунгуртуг, Кызыл районун «Тилелге» колхоз школаларына чаа өөрөдилге чылынга уткуштур белеткел ажылдары кончук кошкак болган. Оларнын интернаттарында уругларнын амдырап чурттаарына таарымчалыг эргежок чугула байдалдар: идик-хеп, орундөжөк хандырылгасы ыракта четпес болуп турар.

Ол ындыг чүүлдөр тудалдаалыг болганы-биле эрткен өөрөдилге чылында обласканың школаларындан нитизи-биле 500 ажыг уруглар школалардан казытынып үнгенин билдир турала үстүнде районнарың удурттуу органызылары бо чылдын ону болдурбас дугайында сагыш салырынын улугу, мынчага херекке албайн, тайбыччырап олуруп турары окта таарышпас.

Бистин чуртка коммунисттиң ниитилелдин келир удеги тудукчулары— чаш салгакчыларнын өөрөдилгезин үзөр эрге кымда-даа чок. «Аныяктар—бистин келир үевис, бистин идегеливис» — деп башкы Сталинның төөгүлүг чагыны утуп болбас ажурлуг бис. Мынчангаш, бүгү-ниитиниң өөрөдилгезинде амдыгаа чедир хаара тутунмай турар бүгү уругларын школаларга доп-доруан келдир дугайында чер болганга эш шийтпирлиг хемчеглерин ап, уругларнын өөренип, чурттаарына херектик бүгү байдалдарны чогууру-биле хандырып тургузар чорук, обласканың партия, совет болгаш профвилел, комсомол организастваларынын, улус өөрөдилге органнарынын, школалар удуртукчуларынын, бүгү башкыларнын, база ада-не, хей-ниитиниң амгы хамактын чугула сорулгаларының бирээзи ол деп санаар херек.

Аңаа холбаштыр, суур (суму) колхоз, совхоз, будурулгелер айы-биле бичини уругларнын данзы хараазын катап шүүштүрүп көрбүшөөн, өөрөдилгедө келбейн турар уругларнын ада-нелери, хамаарылгалыг кижилери-биле бесделелерни чорудуп, уругларын кандыг-даа чылдагаан тыртпайн хамаарышкан школаларга ыяавыла чедирген турарын оларга дагыр херек. Ол дугайында облүүскомнуң бо чылдын май 8-теги албан күүсетирер шийтпиринге шуут даянза чогуур.

Бо өөрөдилге чылында уругларнын школадан казытынып үнер чоруун үндөзүни-биле болдурбас төлөөдө, школаларда өөреникчилериниң амгы чыгынган контингентизин өөрөдилгениң сөөлгү хунүнге чедир чүм-биле бодун тургузары дээш, демиселди чиди-биле күштелдирип, ол талазы-биле кол кичээниги интернаттарда чурттап турар болза-даа, күрүнө хандырылганында алдынмаан уругларнын ада-нелеринче уландыр салып, оларнын уруглары экизи-биле хепкертинген, аш-чемниң продуктулары-биле четче хандырынган турарын чедип алыр херек.

Оон-биле чергелештир интернаттарда хүлээп алдынган уругларнын хереклеттеринге чарыгалары-биле күрүнөдөн үндүрүп турар ашка-хөргениниң чөп чарыгалдынга хайгааралды күштелдирип, оон үндүрүп бериншикинге саадаашкыны болдурбас.

Мынчангаш, бо өөрөдилге чылында обласка школа назылыг чангыс-даа өөреникчи өөрөдилгеден дашкаар арткан туруп болбас ажурлуг.

Тайбынның Пактызы дээш! Латвияның тайбың талаакчыларының конференциясы

РИГА. Сентябрь 17-де Латвияның тайбың талаакчыларының республика конференциясы болган. Латвия ССР-нин шин талазы-биле академиктиг театрының залында латвия улустун хей санныг төлөөлекчилери — стахановчулар биле инженерлер, эр, херээжен колхозчулар, эртемнин болгаш уран-чүүлдүн ажылдакчылары чыгып келгенер.

Конференциянын хүндүлүг президиумунга эш И. В. Сталинны баштадыр ВКП(б) ТК-ның Политбюрозу канчаар-даа аажок улуг көдүрүшкүнүг сонган.

«Совет улус тайбынын камгалап алыры болгаш быжыглаары дээш демиселде» деп аттыг илеткелди Латвия ССР-нин эртемнер академиязын президентизи профессор Я. В. Пейве кылган.

Конференциянын индиринден «Веф» заводтун слесарь-стахановчусу А. Э. Грасс мынча деп чугаалаан: «Совет кижилер тайбынын чүгөле күзеп турарлар эвес, харын оон камгалап база билдирер дээр дугайы улустун күш-ажылчы чедишкенини херечилеп турар. Чаа дайынның океан ыдында кыпсыкчылары мындай чүүлдү билеп алынар: совет улустун тайбыныч күзөл соруу — ол болза, ханныг империалистернин черлик чүткүлдери кээп үскөш чууру бээр күчүлүг, чалымчак болуп турар.

Латвия тараачынын тайбын күш-ажылчыны өөрүшкүлениң дугайын Рига районунун «Марупен» колхозтун даргазы Я. М. Линде бодунун саналыга чугаалаан. Кыска хуусаада ол колхоз миллиончу бол берген. Тараачын өг-бүлөдөргө бай-шыдалдыг амдырал-биле мур-

накчы культура база кирген. Колхозчу саанчыны улуг огул Алмы Ленин — консерваторияда өөренип турар, а арктан дөрт огул ортумак школада. Ындыг өг-бүлелер көдээ ажал-агый артелинде дыка хей.

«Колхозчулар — латвия көдөзүн аас-кежиин, а тайбын — ол дээрге, аас-кежиктин эн шыныч үндөзүн. Латвия тараачынар, бүгү совет улус ышкаш, тайбын дээш илпейкилгидемиселчилер болуп турарлар деп эш Линде меделгээш.

Конференцияга Сталинчы шааналдын лауреады чогаалчы Анна Саксе, колхозчу О. Я. Андерсон, профессор Я. Т. Зутис, композитор П. Лините болгаш өскелер-даа чүве чугаалаанар.

Конференциянын киржикчилери болза, хүлээп алган резолюцияныга тайбын камгалагынын совет комитетиниң шийтпирин чүүлдүг деп көргөнир болгаш Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга чангыс эп-сеткилди атты салырычче Латвиянын бүгү ажалчы чоннарын кыйгырганар.

Конференция болза, тайбын камгалагынын республика комитетин сонганар. Тайбын талаакчыларының Бүгү-эвилел конференциязынче төлөөлери база аңаа сонганар.

Тайбынның туугуну улуг тудукчузу эш И. В. Сталинга чорудар байырлыг чагааны чыгланнар канчаар-даа аажок улуг сорул киринкини-биле хүлээп алганар.

Хурал доозулган соонда конференциянын төлөөлери боттарының хол үжүктөрүн Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга аттарын салганар.

(СЭТА).

Совет далайжыларда

ОДЕССА. «Бистер тайбын күзеп турар болгаш оон туюлунга чедир камгалап алыр дээш бүгү күштерини салыр бис» дээр радиопрограммалар суднолардан Кара-далайның пароход чорудулганын эргеленич кээп турар.

Кыйгырынын адаанга ат салышкынынын чылдызы Соңгу далайда «Лермонтов» пароходтун далайжыларына база болган. Бо төөгүлүг документини адаанга аттарын, эпиг салгаш, далайжылар болза, ээлчеглей рейске 100 тонна чыкты пландан ажыр өөртүр дээр, рейске 10 шакты кызыр болгаш чыкты дүжүренин болгаш чүдүренин 16 шак кызырар деп шийтпирлээш.

«Славяны» пароходтун далайжылары сентябрьде пландан ажыр ийи рейсти кылыр деп шийтпирлээш.

Ол-ла үеде одалганы база камнап алыр дикшен.

Тайбынның ээлчезин Сахалинның өске-даа хей-хей судноларының далайжылары эртирп турарлар.

(СЭТА).

Найыралдыг ат салышкыны

Сентябрь 25-те ажал шыгыны соонда облүүскомнуң типографиязынын ажалчыларнын, инженер-техниктиг ажалдакчыларынын болгаш албан-хаакчыттарынын ниити хуралы болган.

Ол хуралга тайбын талаакчыларынын обласканың конференциязынын шийтпирин партия организастванын секретари эш Венгерская таныштырбашаан, коллективтиң бүгү ажалчыларнын Тайбынны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга аттарын чангыс кижиге салыры кыйгырган.

Оон дараазында санал-оналдар

Сапогчулар бижип тур

Сентябрьнин 24-те сапог дараар мастерскаянын ажалчыларнын, албан-хаакчыттарынын болгаш мастерлериниң Тайбынны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга ат салышкынынга холбаштырган ниити хуралы болуп эрткен.

Бир дугаарында мастерскаянын директору эш И. Маадыр-оол чүве чугаалаан.

«Бистер тайбынның херээ дээш, алган хүлээлгелерини ак-сеткилдиг күүседир бис—деп ол чугаалаан. Коллектив алган хүлээлгелерини кырынга чаа, улгатырган хүлээлгелерини немезен: продукция үндүренин чыл планын Сталинчы Конституциянын хунүнге чедир күүседир турган болза, ам ону декабрьниң 1-те чедир күүседир деп хүлээнген. База продукцияның бедик шынары

эгелээ болгаш санал берген кижиге бүрүз Тайбынның Пактызын чарар дугайында Кыйгырынын адаанга ат салышкынын улуг өөрүшкү-биле хүлээп ап, күш-ажыл талазы-биле хүлээлгелерин алгылап, боттарынын, чангыс ай эп-сеткилин илдеткенер.

Типографиянын бүгү ажалчыларны болгаш албан-хаакчыттары беш улуг күрүнелерин аразынга Тайбынны Пактызын чарар дугайында Тайбынны Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга найыралды-биле аттарын салганар.

О. САМБЫЙ-ООЛ.

ХҮНДҮЛӨЛ САМБЫРАЗЫ

ВКП(б) нин Тере-Хөл райкомунун болгаш ажалчы чоннарын депутаттарынын район Советиниң күүсекчи комитетиниң илередиш келгенин өзугаар ол районун «Большевик» колхозунуң 1951 чылда мал чөмү белеткээр ажылынга шалыпчы ажалдаан колхозчуларны обласканың Хүндүлөл самбыразына кирирери болза:

Сундуй Кол Мандыраевич—сиген кезилдезиниң ажылынга хүн нормазын үргүлчү 150—170 хуу күүседип келген.
Күнчүн Ханды Хургүлөвна—хол каддыры-биле сиген кезер хүн нормазын үргүлчү 115—120 хуу күүседип келген.
Санчимаа Седилей Шудурговна—хол каддыры-биле сиген кезер хүн нормазын үргүлчү 130—140 хуу күүседип келген.

Тараа ажаап алышкынының херээнге улуг салыг

Бедик дүжүт ажаап алышкынын болгаш тараа белеткелдериниң планы күүседир херекке болгаш оон дүргедеринге улуг салгыны Кызылдың көдээ ажал-агый техникумунун студентилери кылган.

Танды районун улгатыр катышкан «Кызыл партизан» колхозтун ховузунда бедик дүжүттү ажаап алырынга дузалаары-биле техникумунун бир бөлүк студентилери барган. Колхоз баштаар чери тараа бастыраарыга, шаңга, сноп баглаарына тус-түс бөлүк кылдыр студентилерин ажалга таарыштыр кирирген. Техникумун студентилери онашкан ажалды эки кылып, хүн нормазын долдур болгаш ажыр күүседип, кызымаккай ажалдаанар.

Башкы Куликовага удурткан тараа бастырылганыга ажалдап турганардан Кувискаал, Октя, Селик болгаш Маа-Хөө олар илпейкел-биле ажалдап, күш-ажылды мурнакчы чоруун көргүскен. Та-

раа бастырыкчылары бир хүнде бастыраа чогуур нормазын 120 хуу күүседип, азы 17 тонна тарааны бастырып турган.

Студентилер колхозка чүгөле күш-ажылын кылып турган эвес, ол ышкаш колхозтун хана солунуң агит-хуудустары беш хонукта бир удаа үндүрүп, аңаа күш-ажылдын мурнакчыларын илередиш, оларнын ажал аргазын өскелерин ажалдаарына дуза кылдыр чырыдып турган. Ол ышкаш колхозчуларнын ортузунга солун номчулгаларын үргүлчү номчуп берип турган.

«Кызыл партизан» колхозка чээр-би хонук иштинде ажалдап, колхозтун дүжүт ажаап алышкынын, тараа белеткелдин дүргедеринге улуг дузаны студентилер чедиреш, ам дедир кээп өөрөдилгезинге эгелеп кирипкен.

М. ЛАЙЗАА.

Чаа организастватынган аныяк колхозтун ажал-ижи

Барыын-Хемчик районун Хөндөлө сумуда Ворошилов аттыг колхоз организастватынганьдан бээр чаа-ла үш чыл четкен. Ол колхоз дүжүт ажаап алышкынын болгаш күрүнөгө тараа дужалгазынын ажалды бидик организаствыг чорудуп, күрүнөгө тараа дужаар планын сентябрь 17-де доозуп, районун мурнакчы колхозтарынын бирээзинге кирген. Хол каддыры-биле тараа чулар нормазын 150—280 хуу чедир күүседип турган Мөндүш, Кунгаа ышкаш шалыпчылар хей.

М. ДОРЖУ.

Колхозчу мурнакчылар

Чаа-Хөл районун Ак-Дуруг сумуда Ленин аттыг колхозтун колхозчу Сайт-оол колхозка бо чылы кирген. Шаанда оод аяны ада-нези улус ажалы кылып берип, аштап, түрөп чораннар.

Сайт-оолдун чуртталганын ам оон ада-незиниң шаандагы чуртталганы-биле демейлээр аргажок. Ол, колхозтун мурнакчызы болуп, хун-бүрүнүң ажал нормазын 200—300 хуу күүседип турар. Сентябрьниң 10-дан 14-ке чедир үе иштинде

Сайт-оол тараа арыглап ажалдап тургаш, 4 хүнер иштинде 21 күш хүнери ажалдап алган.

Ол ышкаш колхозчу Ой-оол мурнакчы болуп ажалдап турар. Ам колхозта хун-бүрүнүң ажал нормазын 150—200 хуу күүседип турар. Колхозта ол ышкаш мурнакчылар көвүдөп турар. Ол мурнакчылардан өске колхозчулар үлегер ап турарлар.

М. БЕГЗИ.

Районда мурнакчы болхоз

Би-Хем районун Баян-Кол сумуда Сталин аттыг колхоз (даргазы Лопсан, партия эге организастванын секретари Куртугбай) 1951 чылда күрүнөгө тараа дужаалгазынын планын сентябрь 15-те 100 хуу күүседип, районун өске колхозтары мурнаан.

Колхоз баштаар черинин, партия эге организастванын талазындан

бүгү күштерин дүжүт ажаап алышкынычче, күрүнөгө тараа дужаалгазынче эки организаствааш, хамык ажалды боттут удуртканындан болгаш колхоз кезигүнеринин могашылгачок ажалдаанындан колхоз эш Сталинга чоруткан чагаада алган хүлээлгелерин бирээзин алдарлы-биле күүсеткен.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

Ажылдың темпизин дүргедедир

САМАГАЛТАН. (Телефон-биле). Тес-Хем районун колхозтары болгаш хуу ажал-агыйлары сентябрь 20-де күрүнөгө тараа дужаарынын планын нитизи-биле 72,8 хуу күүсеткен. Оон иштинде колхозтар 80 хуу күүсеткен.

Чыргалады сумуда Калинин аттыг колхоз күрүнө-биле үе санашкан соонда, У. Шынаа сумуда Молотов аттыг колхоз (даргазы эш Семен, партия эге организастванын секретари эш Дапый-оол) күрүнөгө тараа дужаар планын сентябрь 20-де 100 хуу күүсеткен, мынчага районун беш колхозтарынын дөрттү

Самагалдай суур Советиниң (даргазы эш Довуу) болгаш Кызыл-Чыраа суму Советиниң (даргазы эш Манзай) хуу ажал-агыйлары күрүнө-биле база үе санашкылаан.

Ындыг болза-даа, районда дүжүт ажаап алышкынын болгаш күрүнөгө тараа дужаалгазын темпизин нитизи-биле дыка оожум чоруп турар деп чүве тодаргай. Ынчангаш дүжүт ажаап алышкынын болгаш күрүнөгө тараа дужаалгазын чоокку каш хүнер иштинде бүрүн күүседир дээш бүгү күштерин ынаар угландыраар чугула болуп турар.

Чурттуң ховуларында

КРАСНОДАР. Красноармейский районун Сталин аттыг көдээ ажал-агый артелинде ристи шагда-ла ажаап ап эгелеп берген. Оон дүжүлдү болза, ортумаа-биле гектардан 32—33 центнер болуп турар. Бо чы-

лын улуг-улагу шөлдерде, үе-үениң сундурлыгы-биле ристи өстүренини чаа-чаа аргалары ажыгалыгылаан болгаш ол чорук гектардан он алды центнер дүжүт ап болурун хандырган.

Тайбың талалакчыларының область конференциясы

Эш Л. Б. Чадамбаның илеткелиниң дугайында төлээлерниң саналдары

Илеткел төнгөн соонда конференцияга келген янзы-бүрү тускай эртемнигер, көдөз ажыл-агыйнын баа улетпүрүнү мурнакчылары болгаш херэженнериниң, аныктарнын интеллигенттериниң мурнундан чүве чугаалааннар улуг өөрүшкү-биле боттарынын саналдарын берип эгелээнер.

Бир дугаарында область план комиссиязынын инженер-экономизни эш Новикова сөс алган: — чүк-чүгүндө далайлар-биле кызыгаарлашкан бистин кайгамчыктыг делгем Төрээн чуртувустун бүгү-ле ажилчы чоннары боттарынын тайбынга анык чаагай сеткил-сагыжын чагыс кижини шыкаш илередиң, тайбың дээш демисежин, тургузукчу ажилчыче улам-на улам сорук кирип турарлар.

Бистер эртен дайынның төөгүзүн утпаан бис. Дайыннарга удур Төрээн чурт дээш тулачушкуннарга өлгеннерниң аразында мээң акым база бар. Шаң индыг массалык өлүмү болган дүвүрээзиниң үрөгдөшкүннерини, качыгдалдарын болгаш ядаралды болдулар дайынның бистер күзөвөс бис. Бистер тайбың күш-ажыл-биле чедип алдылар коммунизмин келер бедиян, ол кайгамчыктыг чырыкты күзөп турар бис. Коммунизмин түдүп тургузар дээш демиселдин ады-биле бистин анык совет Тыва область дүрген темпийли сайзынар тур.

Бистер, совет кижилер чагыс эп-сеткилдизин-биле күштүг бис. Бүгү делегейин миллион-миллион чаагай сеткилди кижилери-биле кады тайбынның чөптүг херээн туолуңа чедир камгалап шыдаар бис! — деп кийгыргы-биле конференцияны кижикчилерин эш Новикова улам сорук кирип чугаалаан.

Бии-Хем районун «Кызыл сыйдыс» колхозтуң даргазы эш Мактарның чугаалааны:

— Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырын аадаанга ат салышкынын чыры дугайында Тайбың камгалалынын Совет комитетиниң пленумунун шийтирнин улуг өөрүшкү-биле хүлээп алы мен. Большевик партияга удуртурган совет улус ол шийтирнин улуг өөрүшкү-биле деткип турар.

Бүгү-делегейге тайбының быжыглар херекке Бии-Хем районун ажилчы чону боттарынын күжүн харамнамай турар.

Бүгү-делегейге быжыг тайбынның улуг камгалачызы бистин анык Төрээн чуртувустун күчүзүн улам-на быжыглар дээш бистин районун ажилчы чону күрүнеге тараа дужаар планын хуусаа бетинде дооскан. Бедик дүжүттү чедип алды дээш ийги чыдаан чок ажилдааны-биле бистин «Кызыл сыйдыс» колхоз бо чылын бир гадай ортумаа-биле 25 центнер дүжүттү чедип алган бис. Бедик дүжүт ажаап алды дээш комбайн эштер Межов, Оспов, Иванов база кызымак ажилдааннар. Олар сезон иштинде кижини бүрүзү 600 ганы кестиргенер.

Кижини төрелгетини чаа дайынның ханыг халавынче кирип октаар сорулга-биле империалистерниң белеткеп турары дайынның айылында улуг ажилчы чонун быжыг тайбын дээш демисели бүгү-делегейде калбарып үнөвө.

Тайбынның, демократиянын, социализмин чөлөгнэжи болур улуг Совет Эвилелинин улустары Бүгү-делегейге тайбын херээ дээш демисежин турар демиселчилерниң бир дугаар одуруунда чоруп турар.

ССРЭ-ниң ажилчы чону Тайбың камгалалынын Совет комитетиниң пленунун Тайбынның Бүгү-делегей пленумунун шийтирнин Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырынның аадаанга ат салышкынын чырыдаан улуг өөрүшкү-биле уткуп хүлээп алганнар.

Бичангаш, ол улуг документиниң — Кийгырынның аадаанга чагыс кижини дег ат салырын кийгырып тур мен.

Бай-Хаак МТС-тин комбайнчу Дремляковтун демделээни:

— Бистин улуг чуртувус Совет Эвилелинге баштаткан делегейиниң бурунгаар депшилгелиг кижилери бо үеде делегейге быжыг тайбынның камгалаар дээш чагыс лагерде туруп алганнар. Олар быжыг тайбын дээш демисели чорударда бистин Совет Эвилелинин улустарынын үлгеринден көрүп турар.

Биске дайын херек чок, тайбың херек. Тайбың амдыралды тургузар дээш бис тайбынга күзелди бис. Бичангаш, совет кижилер бистер тайбын күш-ажалыга улуг ынакшылыг бис. Мен бо чылын тараа ажаап алышкынын үезинде 550 га черин дүжүдүн ажаап албышан, 500 килограмм кывар материалды камнап алган мен.

ССРЭ-ниң ажилчы чону Тайбынның улуг документиниң — Тай-

Кийгырынның аадаанга ат салыр кампанияже улуг өөрүшкүлүг кирипкенер. Ол Кийгырынның аадаанга адыс салбышан, бис Төрээн чуртувустун алдарын улгатырар, оон экономикалыг күчү-шыдалын болгаш камгаланыр күжүн улам-на быжыглар дээш чаа-чаа чедиишкисиниң чедип ап турар бис.

Кийгырынның аадаанга ат салышкынын чагыс эп-сеткилдиг бээринче кийгырбышан, эш Дремляков чаа бедик хүлээлгелерин алган.

Кызылдын автотранспорт конторазынын чолаачызы эш Лушаев тайбынның херээ дээш бодунун машиназын капитал септелге чокка 102 муң километр чорутканын, автотранспорт конторазынын коллективни чыл планын тайбынның улуг тургунуң туудукузу эш И. В. Сталинның төрөн хуну декабрь 21-де күүседир деп хүлээлге алганын чугаалаан.

— Быжыг тайбын дээш бистин Большевиктер партиязынга, улуг башкы Сталинга баштаткан совет кижилер кызымак ажилдемежин турар. Бүгү-делегейин бурунгаар депшилгелиг кижилери ол демиселден үлөгер ап, сорук кирип турар.

Беш улуг күрүнелер аразында Тайбын Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырынның аадаанга ат салышкынын чырыдаан чоруда дугайында Тайбын камгалалынын Совет комитетиниң шийтирнинге шуут катышышан, ол кийгырынның аадаанга адын чагыс эп-сеткил-биле салырыңче областьны ажилчы чонун кийгырган.

Улуг-Хем районун Ленин аттыг көдөз ажыл-агый артелиниң даргазы эш Лопсанның чугаалааны: — Беш улуг күрүнелерин аразында Тайбынның Пактызын чарар дугайында Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырын чагыс эп-сеткил-биле деткип турар бис. Бо болза, Бүгү-ле совет кижилерин күзөл соруун илереткен документ дир. Биске — быжыг болгаш үр тайбын херек.

Бистер болза, өөрүшкүлүг чаагай чуртталганын чыл бүрүде, харындаа хун-бүрүде улам-на ынак чектелдишканын дээш тургузукчу ажилды кылып, эки түнелдиг колхозчу күш-ажыл-биле тайбын дээш демиселин бидыткап турар бис. Бистин колхозузу районун мурнакчы колхозтарынын бирээзи. Бо чылын күрүнеге планын хүлээлгелериниң бүгү көргүзүлгөрү талазы-биле ажаар күүсеткен бис. Тараа беткелиниң планын август 20-де күүсетивис. Чедиишкни бүрүзү бистин күрүневиң күчүзүн быжыгларынга, тайбын дээш демиселиң улуг херээңге салышкын болур деп чүвени колхозчулар билеп турарлар. Дайынны Тайбын тилээр! ВКП(б)-ниң Кызыл хоорай комитетиниң херэженнер ортузунга ажил чорудар килдизиниң эргелекчизи эш Бочкованың чугаазы конференциянын төлээлериниң сеткил-сагыжын күштүгү-биле хайныктыр турган. Эш Бочкова болза, дайынның империалистерниң кыпсыкчаларынын дугайын Кореянын хоорайлары болгаш суурларын араатанзы-биле үрөп турар америк агрессорларын дугайын, буруу чок тайбын чуртталгаларынын, херэженнерин болгаш чаш урууларын, оларнын азында-даа кээргеп-болуар сеткил чок араатанзың ызу-биле өлүрүп, килдиктеп турарын чугаалаан.

Бүгү совет улус-биле кады совет херэженнериниң кайгамчыктыг чаагай амдыралын бидыткап чугааладышан — бистин большевик партиязынын болгаш совет казаавызын чонун аас-кежиң, хосталганы дээш чорудуп турар шынныг политиказын амдырал херек кырында бидыткаан деп ол чугаалааш, үргүлчүлээни болза: — Дайын дээрге улуг үрөгдөшкүн. Ол болза, ашчутту болдулар, кижилерин ханын болгаш караанын чажын төгүлдүрер. Ол болза, ядаралды болгаш өлүм-чидими болдулар. Бистер, совет херэженнер бүгү тайбың талалакчылары-биле кады дайынны күзөвейи турар бис. Дайын херек чок! Тайбынны быжыглар бис. Бүгү-ле чаагай сеткилдиг кижилер тайбын дээш күзеленисти эки ажил-биле бидыткап бис.

Төлээлерин аразында кижилер чүве чугаалаары-биле трибуниче улай-улай соксаал чокка барып-ла турганнар. Сүт-Хөл районда «Сталынчы окук» колхозтан келген 67 артыг колхозчу эш Соян-оолун чугаалааны болза:

— Чыглар хой-ле эттип келген. Бичангаш-ла бистин ам чурттап турарымы шыкаш мындыг чаагай амдырал чок турган. Яды кижилер болза, чедимес — идик-хеп ижер-чир чок чурттап чордувус. Феодаддар бистин күжүгүстү халас кыгдылап боттары байыр чордулар.

Илеткелдин талазы-биле, ол шыкаш Совет Эвилелинин Маадры эш Чүргүй-оол, Барың-Хемчик районун улуг зоотехниги эш Гондин, облукүскөмуну даргазынын оралакчызы эш Анчица, тыва тууду трестизинин инженери эш Бураков, Маадры эш Зайцева, Чадаанын дуржулга станциязынын мал ажилынын Бригадери эш Санаа, облукүскөмуну типографиязынын ажилчыны эш Земцова, Улуг-Хем экспедициязынын ажилдакчызы, партизан чоран, 63 харлыг эш Мельниченко, эмчи эш Леоньева, областың национал театрынын артисти Муңзук Кара-Кис олар санал бер-

дыралдыг болу берген. Кижилер ам бистин улуг күрүневиң күчү-шыдалын быжыгларын а, боттарынын чаагай амдырал чуртталганынын херегелинге ажилдап берип турар.

Кыраан назынын дургузунда көрбөз чүвени сөөлгү кыска хуусаада көрүп тур мен. Алдан чеди харлыг мен ачылыг чаагай амырларга аныксык бердим. Аныктар-биле кады ажил-ишке киржип тур мен. Кырган кижини сен дээш менээ кылар ажил бербейиң-даа турдулар. Даа амараар, ажил кызыксаас сеткил менде чок. Ажил дээш чүтүдүг кижиче мен.

«Колхозтуң тарып каан тааразында элээн черден менээ хүлээдиң беринер, а мен ону эки ажаап, сугтарып, пок үнүштерин арыглап турайн» деп артель баштаар черинде эртке чаын дилег кылгы: мен. Колхоз даргазы болза, мээң ол дилээмин хүлээвейи, «хоржок, кырган кижин-дир сен, хой тараа багай үзүп, когараар болган бис» дээш. Биз өзес когарал болу берез харымсагыжын мен-не хүлээп көрейиң дидим. Дыка-ла маржың турганынын соонда 26 га таланың чайгы хайгааралын чорутарын менээ хүлээткенер.

Менээ быжыглан ол черниң таразын 3 удаа сугтардым, тараанын үңжүңгө хоралыг от-сиге черин үргүчү чайлап турдум. Күскү ажаап алышкынын үезинде тодарагалатынган болза, мен га бүрүздүн 25—30 центнер тарааның дүжүдүн алдым. (Конференциянын төлээлери эш Соян-оолду ажилынын чедиишкниң дилеттиг адыш чаксаакыны-биле байырлап, демделгезинер).

Кырган-даа болзумза колхозчу күш-ажылчы хүлээлгени ам-даа күүседип болур аргалы мен. Дайынны болдурубас дээш бүгү асеткилдиг улустун демиселинге мээң херек кырында катжыгышкыным бо-дур. Тайбын дээш элени биживышан, күзелди херек кырында эки ажилы-биле бүгү редир мен.

— Мени болза, Кызыл районун машина-трактор станциязынын механизаторлары бо конференцияга төлээ кылдыр сонгуп чоруткыңар! — деп комбайн эш Кипко бодунун чугаазы эгелээ.

Мен хун-бүрү ажилдарга ийи тапкыр норманы күүседип келдим. Кывар-чаар материалды 300 килограммы камнап алдым. Тайбынны быжыглар болгаш камгалаар дээш демиселге мээң салышкыным бо деп чүвени тайбың талалакчыларынын область конференциязынга келген төлээлер силерге чугаалаар өөрүшкүлүг болдум. Бо болза, мээң ам-даа эки ажилдарымны хүлээдиң турар-дыр! — деп эш Кипко чугаазы төндүргөн.

РСФСР-ниң алдарлыг башкызы, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң депутаты эш Лаврентьева чүве чугаалаары-биле сөс алган:

— Бистер, совет башкылар болза, бистин урууларыныстың хой янзы талантыларын болгаш чаагай күзел-чүткүлдерин төртүндүрер болгаш сайзырадыр, оларын күш-ажылга, тайбынның чөптүг улуг херээңге идеялеринге кижизилер хүлээлгелиг бис. Анык салгакчыларнын коммунизти кижизилгезинге бистин большевик партиязы, Совет казаавызы кызыгаар чок сагыш салып турар. Бичангаш, бистин чуртувус депшилгени болгаш чөптүг чорутарын Төрээн чуртту. Бистин школары салгакчыларыныстың келер үедеги күзелни эң-не тайбын характерлиг. Олар бүрүнү-биле эртемниң болгаш техниканын бүгү-ле янзы-бүрү адыраларынын талазы-биле тургузукчу күш-ажылче чүткүп турарлар.

Бистер болза, тайбын камгалатынар дээрзинге бүзүредди бис, чүте дээрге, бүгү-ле чаагай сеткилдиг кижилер дайынны күзөвейи турар болгаш тайбын дээш демисежин турарлар. Тайбын камгалатынар, чүте дээрге, бистин-биле кады анык баштыңың, тайбынның улуг тук туудукузу эш Сталин бар.

Илеткелдин талазы-биле, ол шыкаш Совет Эвилелинин Маадры эш Чүргүй-оол, Барың-Хемчик районун улуг зоотехниги эш Гондин, облукүскөмуну даргазынын оралакчызы эш Анчица, тыва тууду трестизинин инженери эш Бураков, Маадры эш Зайцева, Чадаанын дуржулга станциязынын мал ажилынын Бригадери эш Санаа, облукүскөмуну типографиязынын ажилчыны эш Земцова, Улуг-Хем экспедициязынын ажилдакчызы, партизан чоран, 63 харлыг эш Мельниченко, эмчи эш Леоньева, областың национал театрынын артисти Муңзук Кара-Кис олар санал бер-

Эш И. В. Сталинга берген сөзүвүстү бидыткап шыдаар бис

Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырынның аадаанга ат салышкынын чырыдаан чорудар талазы-биле политиктиг улуг кампания бүгү чуртта калбарып турар.

Бистин Төрээн чуртувустун ажилчы чоннары тайбын херээңиң стахановчу элчээңге турбушан, ол чугула болушкуну будурулгенин чаа-чаа чедиишкисини-биле демделгелертиринең оралдажып турарлар.

Кызылдын автотранспорт конторазынын ажилчы, албан-хаакчытарын, инженер-техниктиг ажилдакчылары боттарынын ниити хуралыга чыгаш. Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырынның аадаанга ат салышкынын чагыс кижини шыкаш, бедик көдүрлүшкүн-биле эртеринин болгаш социалистиг Төрээн чуртту күчү-шыдалын быжыгларын бир үн-биле шийтирлээнер.

«Бис боттарыныстың тургузукчу күш-ажалы-биле тайбынның херээңиң быжыглар турарынысты кижини бүрүзү билер бис. Транспортчулар бистер, Тайбынның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгырынга күш-ажылдын улам бедик көдүрлүшкүнү-биле харылаалынар. Ол Кийгырынның аадаанга ат салышкынын чырыдаан бистин чуртка чорудар дугайында Тайбын камгалалынын Совет комитетиниң пленумундан үндүргөн шийтирнин изини-биле деткип тур мен. Бичангаш, тайбынның стахановчу элчээңге кырбышан, цехтин ажилы Сталин башкыга чоруткан чагаада алдыгдан хүлээлгени алдарлыгы-биле күүседир кылдыр эде организастар мен» — деп, орденниг, стахановчу эш Савинцев чугаалаан.

Бүгү транспортчулар, чыл планын бо чылдын декабрь 21-нин бетинде ыяаыла күүседир дугайында шыңгы хүлээлгени боттарынга алгылааш, социалистиг чарышче массалы-биле кирипкенер. Ол хүлээлгени олар күүседип шыдаар-даа.

Оон-биле чергелештир, автотранспорт конторазынын коллектив бодунун моон мурундагы будурулгелер планнарын үргүлчү чедиишкени күүседип келгенин демделгээр херек. Билангыя чүк болгаш пассажирлер сөөртүрүнүн күрүне планы коллектив дөрт айларын улаштыр чедиишкени күүседип келген. Сөөртүлгени чык болгаш чүк машиналарынның орук эртеринин план күүселдизин хандырып, механиктиг мастерскаянын ниити продукция будуруп үндүрүлгенин планы доллар болгаш ажаар күүсетинип турар. Оон ужурунда ВКП(б) хооркомунун шилчир Кызыл тугун бодунда ам-даа быжы-биле тутпушаан.

Кызылдын автотранспорт конторазы эртен 8 айларын чүк сөөртүлгелерин 107 хуу күүседип, 1950 чылын бо үеде турганынга

бодуарга, сөөрткен чүктүн хемчээли будун чартык катап ажаар күүсетинген. Пассажирлер сөөртүлгенин планын эртен 8 айларын дургузунда 344 хуу чедир күүсеткен ийикпе, ол болза, 1950 чылда сөөрткен пассажирлериниң санында беш катап ажаар турар. Тонна-километр планы 101 хуу күүсетинген.

Бүгү-ле көргүзүлгенин талазы-биле август айны будурулгелер планы ажаар күүсетинген. Оон иштинде, чүк сөөртүлгенин планы 106 хуу, кылдыгдан тонна-километр санын талазы-биле 115 хуу, пассажирлер сөөртүлгенин — 453 хуу, пассажирлер сөөртүрү талазы-биле эртер оруктун — 107 хуу, аар, чык таксини машиналар талазы-биле акша чырыдаанын — 110 хуу күүсетинген.

Баштайгы чартык чылдын дургузунда орукта кирип алышкынын планы ажаар күүсетинген, кирген арыг оруктанын түңү 678 муң рубль четкен. Кызылдын автотранспорт конторазы ол бүгү чедиишкисиниң иштинде партия эге организациянын ажилды чөп удуртканынын, коллективче социалистиг чарышты улам калбартып келгенин, күрүне планын күүседир дээш демиселге ажилчы, албан-хаакчытарын, инженер-техниктиг ажилдакчыларын калбак киржилгелиг болганынын ачызы-биле чедип ап шыдаан.

Социалистиг чарыштын калбарышкынын чорудулазынга стахановчуларын болгаш шалыкчыларын хүрээлени улам өзүп, эң эки чолаачылар көвүдөп турар. Дресвяников, Сухонос, Неделин, Кривенко, Потылицин, Бородиненко, Лыков, Кускашев, Москаленко, Черноусов Н. Субачев дээш шыкаш үлүг нормазын үргүлчү 200 хуу чедир күүседип, септелгелер аразынын маңнаашкынын узадып, мичангаш септелгеге чарыгдар хергенин камнап, бензин болгаш чар материалдарын камналгазын үргүлчү берип турар, шаң индыг чолаачылары-биле коллектив чорутарланып турар.

Чолаачылар ажилынын бригадалыг методун чокта чаа организастаан болгаш ол ам эки түнелди берип турар. Эш Потылицинин бригадалыг планын 158 хуу күүседип, 569 литр бензинин камналгазын берген, а эш Фескинниң бригадалыг — 169 хуу күүседип, 28 литр бензинин камнаан.

Профилактиктиг септелгелер станциязы август айда элээн чедиишкисинердиг болуп, планын 112 хуу күүсеткен, септекчилер Попков, Дресвяников, Смирнов, Канин база аккумуляторщик Медведев хун-бүрүде будун чартык болгаш ийи чедир нормаларын берип турарлар.

Машиналарын болгаш моторларын ортумаа-даа, капитал-даа септелгелерин күүседип, бүгү-ле токарлыг болгаш фрезерлиг ажилдарын будуруп турар механиктиг

мастерская планын база күүседип турар.

Шаң ол индыг бидыт ажилчыларнын чагыс эп-сеткилдиг, ниити күженишкни-биле ажилдап турарынын ачызы-биле чедип алдыгдан.

Токарлыгын иштинден август айны планын эш Коваленко 283 хуу, Синкевич 338 хуу, хоорий Сөвединиң депутаты эш Кудрявцев 238 хуу, столар эш Соловьев 291 хуу, күүседип, мичангаш олар боттарынын кызымак күш-ажалы-биле күрүне планынын күүселдизин хандырып турарлар.

Бичангаш, автотранспорт конторазынын ажилында ол индыг эң талалыг көргүзүлгелер-биле чергелештир, четпестер база барын чугаалаар херек.

Эртен 8 айларын дургузунда ам-даа алды көргүзүлгенин талазы-биле план күүселдизин чедип алдынмаан. Орукта киришкенин чамдык хевирлеринин талазы-биле Төрээн чуртту мурнунга ам-даа өрелги бис. Бичангаш, ону артык үн айны иштинде чугаажок күүседир дээш демисежин ужурут бис.

Кылып будуру ажил нормаларын чедир күүсетпейн турар кижилер бисте база көстүп турар, индыг бидытталы узуткаар дээш демисели шыгырадыр херек. Социалистиг чарышты ам-даа улам калбартып тургаш, арай жокудап турарларын мурнакчыларын денелинге чедирер. Септелгенин бүгү хевирлерин талазы-биле план күүселдизин хандырып, ында жокудаашкынын дарый узуткаар.

Социалистиг чарыштын улам калбарышкыныга даянып алгаш, чамдык агрегаттарын болгаш бүгү машиналарын ортумаа-таа, капитал-даа септелгелериниң элчээр хуусаазын узадыр. Күш-ажалдын сагыла чурумун ам-даа эки быжыгдал, автомашиналарын оруксуур ажилдагы арай таарышпас, чурум чок чүүлдер үүлгелер, ажилга салгаа чоруктары узуткап чайларды.

Бүгү ажилчы, албан-хаакчытарын, инженер-техниктиг ажилдакчыларын ортузунга политик-массалыг ажилды улам экидиң, өртөктиг чугула материалдарын, ылангыч бензинин, үстерин, резинанын камналгазы дээш шийтирлел демисели чорудуп, бензинин артыр чарыгдаашкынын, резинанын хуусаа четпес ажилгалын узуткаар.

Бичангаш, ол бүгү четпестерни дарый узуткааш, эш Сталинга чоруткан чагаада алдыгдан хүлээлгелерни хуусаа бетинде чедиишкени күүседир болза, бистин чуртта коммунизм туудушкунун улуг херемге, бүгү делегейге тайбынның херээн быжыгларынга чаа салышкын болуру чугаажок.

Мичангаш, бистин коллектив башкы Сталинга берген сөзүвүстү бидыткап шыдаар бис!

А. ПОЛЯКОВ, кызылдын автотранспорт конторазынын начальниги.

Комсомолчу трактористер хүлээлгезин күүседип турар

Тес-Хем районун МТС-инин комсомолчу трактористери эш Сталинга чоруткан чагаада алган хүлээлгелерин чедиишкенин боттаандыр дээш колхозтарын шөлдеринде чер андарарынын боттарынга оонашкан планнарын ажаар күүседип турарлар.

Бир дугаар трактор бригадалы (Бригадир Серен-Шимит) чаксы чер андарылганын 106 хуу, чайгы

чер андарылганын 154 хуу, чайгы чер сайзыраларын 150 хуу, дөрт дугаар трактор бригадалы (Бригадир Далчы) чаксы чер андарылганын 104 хуу, чайгы чер андарылганын 111 хуу күүсеткен.

Комсомолчу тракторист кыстар К. Вера, Херелмаа, Күнземаа олар чер чарарынын хун нормазын 150 — 177 хуу чедир күүседип турарлар. Чер чарарынын хун нормазын ком-

сомолчу трактористер Ч. Чөмбүрүк 179 хуу, Н. Демүрек 151 хуу күүседип турар. Бо комсомолчу трактористерин аразында социалистиг чарыш хун бурунун ажилынын шийчедир күжү болуп турар.

Эш Сталинга чоруткан чагаада алган хүлээлгелерин алдарлыгы-биле күүседир дээш комсомолчулар эрестиг ажилдап турарлар.

А. ТӨГҮТ-ООЛ.

БЕДИК КӨДҮРЛҮШКҮНДЕ САМАГАЛДАЙ. (Телефон-биле).

ВКП(б) Тес-Хем райкомунун секретари эш Чуглур-биле бистин корреспондентивистин бебезадыңдан илерээни болза, дүжүт ажаап алышкынын чидирит чокка органиастыг доозар болгаш күрүнеге тараа дужаашкынын планын хуусаа бетинде чедиишкени күүседир дээш, районун тараа шөлдеринде демисел улам калбарып турар.

— Бистин районун күш-ажылчы колхозчулары, хуу ажилдыг араттары болгаш көдөз ажыл-агыйнын специалистери бүгү хой-виити дүжүт ажаап алышкынын чидирит чугу-биле дооспушан, күрүнеге тараа дужаашкынын планын сентябрьде ыяаыла күүседир деп шынгы сорулганы боттарынын мурунда салып алган, бедик көдүрлүшкүнү ажилдап турарлар — деп эш Чуглур меделгел турар.

— Ажилчы чонун ол хайнышкынын күзел-соруун чедиишкени боттаандыр дээш, оларга дужаажыры-биле шөлдерде ажилдап турар колхозчуларын, хуу ажилдагыларын ортузунда 78 агитаторлар ажилдап турар болгаш олар большевикти шынчы сөстү массага өтк

Тарааны чаңгыс-даа чидириг чокка бүрүнү-биле ажаап алып дээш бүгү күштү улам-на салыыл

Бедик дүжүт дээш демиселдин түннели

Сүт-Хөл районун Бора-Тайга сумуда улгатыр катыштырган «Сталинчы орук» колхозтун мурнакчы колхозчуларынын бедик дүжүт дээш демисели эки түннелди көргүзүшү. Бир дугаар хову бригаданын бригадир эш Конгар партия эге организациянын хуралына бригаданын мурундан хүлээлге алган: 339 га тарытылган черден эки дүжүттү алып; тараанын чайгы агротехникалык ажаалгазын чөп чорудар. Эш Конгар партия болгаш чазактын мурунга бодунун кызымакый ажылынын түннелин көргүзөрин хүлээнген.

Чайын бир дугаар бригадага партияны полит-массалык ажилды калбартыр, хана солуну болгаш агит-хуудустарын үндүрерин харыялаар дугайында партия эге организацияны эш Конгарга даалга берген. Ол ажилда эш Чадалайнын удуртканы партия эге организацияны эки дузалаан.

Бригадир Конгар бодунун бригаданын киржикчилерине ажилды таарыштыр оонап берилген. Суггарыкчылар оонашкан черин чай дургузунда ыяабыла үш каттап сугтарган. Чашпан чулар, буга алгыдар улусту аңгылап үскөн.

63 харлыг коммунист Соян-оолга 16 га черин суггарырын болгаш чапанын аштарын дааскан. Кырган коммунист ол хүлээлгезин кончуг эки күүсеткен: 16 га черин 3 каттап сугтарган болгаш ол черин чашпа-

нын шуут арылап каапкан. Оон түннелинде эш Соян-оолдуң ооналгалыг чери кызыл-тас дүжүдүн га бүрүзүндөн 30 центнер кылдыр берген.

Бригада ниитизи-биле гадан 28—30 центнер дүжүттү алган.

Колхозта трактор бригаданын бригадир коммунист Делгер-оол эки түннелдиг ажилдаан. Ол 670 га черни эки шынарлыг аңдарган.

«Сталинчы орук» колхоз районда дээр колхоз болуп турар болгаш ВКП(б) райкомунун болгаш райкүүссемнун шилчир Кызыл тугун ам ийн дугаар чаалап ап турар. Чайгы чер аңдарылгазын 300 ажыг хуу, азы 125 га чер аңдарар тургаш, 647 га черин аңдарган. Кывар, чаар материалдары 835 килограммын камнап алган.

Күрүнениң дузаламчызы-биле тургустунган МТС-тин ажык-дузанын көрүп, колхозтун күжүн көрүп, биле берген хуу ажил-агылгылар келсхозче массалык-биле кирбишаан турар.

Колхозта партия эге организацияны организастыг ажилды экижиткен.

Колхоз күрүнеге дугаар тараанын планын бо чылдын сентябрьның 14-те ажыр күүсеткен.

Х. БОРБАЙ-ООЛ.
ВКП(б)-нин Сүт-Хөл райкомунун партия, профэвилел болгаш комсомол органнынын килдизинин эргелекчизи.

Тере-Хөл район Советиниң беш дугаар сессиязы

Чоокта чаа Тере-Хөл район Советиниң 5 дугаар сессиязы болуп эрткен. Ол сессияга область Советиниң 2 дугаар сессиязынын садыг ажылынын дугайында айтышкынарнын канчаар күүседип турар дугайында Тере-Хөл райпо баштаар черинин даргазы эш Чучунун илеткелин даңнаан.

Районун 5 дугаар сессиязы садыг ажылынын талазы-биле большевички бот-шүгүмчүлөдүн хайгааралынын адаа-биле эрткен. Тере-Хөл райпозу область Советиниң 2-ги сессиязынын садыг ажылынын дугайында айтышкынарнын чамдык чүүлдерин эвээш эвес күүседип турар болза-даа, райпо иштинге бодунун сорулгазын ыракта чедир күүсетпейн турарын район Советиниң депутаттары чидин-биле илередип шүгүмчүлээнер.

Райпо чартык чылдын барзан саарылгазынын планын 95 хуу күүсеткен, хөй-ниитиниң чеменилгезинин планын 91 хуу күүсеткен. Эң ылангыча чаңгыс август айнын чижээ алырга, районуну продукту магазини планын чүгле 44 хуу күүсеткен, ол ышкаш ном салдыг планын ол айда 12-ле хуу күүсеткен.

Райпоңуну бараан саарылгазынын чартык чылда чедир күүсетимэнинин кол чылдагааны болза, бадылаан бараан фондузун чедир албайн турарындаан райпо чартык чылда 776.000 рубльдин продукту бараанынын, 390.000 рубльдин үлөтүрү бараанынын фондузун чедир албаан.

Белеткел талазы-биле райпо чартык чылда өлүк планын 76 хуу, көдээ ажил-агыл продуктуларынын садып алып планын 55 хуу, оон иштинде саржагы 44 хуу, ээти 66 хуу күүседип, белеткел садып алышкынын багай организастан. Ол ышкаш Тере-Хөл району балык болгаш кат-чымис чүүлү-биле кайгамчык байлак район турбужа, райпо ол чүүлдерин планын шуут күүсетпээр. Райпоңуну столовазында болгаш магазининде балык, кат чүүлдерин садыглавайн турар. Райпоңуну сан-хөөзүнүң талазы-биле самчыгдал-тудартал ниитизи-

биле 110000 рубль чедип турар. Албан организация, ажил-агыл черлери-биле аразында дебитор өрөзи 521.000 рубль. Ынчанга районуну бухгалтерия черинин сан-хөө өтчөтүчүдү сандаргай байдалда турар болгаш өрө-самчыгдалдыгынын ойнааанда илередириң, боттандырбайн турар.

Райпоңун өтчөт сонгулдагыг хуралы болуп эрткенден бээр бо хүнге чедир хуучуларнын хуралын чаңгыс-даа удаа кылбаан, хуучуларнын ортузунга райпо баштаар черинин ооналап чоруткан ажылы ховар. Чартык чылда хуу салышкындан 2000 рубльди чып кирир планын тургаш, чүгле 960 рубльди кириген.

Райпоңуну столовазы ыракта четпес ажилдап, чеменикчилериниң культурулуг негелдзин хандырбайн турар. Тускай доктаамал повары чок, оон ужурунда чөм амлаң чок сугзуг, арыг-шевери четпес, столовада бо үеде чаңгыс-даа чөм дажыкчызы чок, чеменикчилер чөмни куньядан боттары ап чөмөйүн турар.

Райпо баштаар чери калдырлар-биле ажилды экижидип шыдаван, райпоңун аппаратында арагалар, прогудлаар, ажилга доктаавас чоруктар узукатынмаан, оон ужурунда эрткен чоокку үеде 4 кижиге ажилындан халажып үнгөн.

Садыг ажылынга дуржулгалыг каадырларын районга чорудун бээр дугайында облпотребсоюзтун баштаар черинге удаа-дараа делеглерин кирип турза-даа облпотребсоюз ол талазы-биле дуза көргүспөй келген.

Райпода садыг ажылында шак мындыг четпестер бар турда райкүссөм боду болгаш суму (суур) Советтери база-ла багай хемчеглерин ап келген. 1951 чылда чаңгыс-даа суму (суур) Советтери бодунун сессиязынга садыг ажылын чугаалажып, кайы бир садыг, магазин эргелекчизиниң илеткелин албан.

Ынчангаш район Советиниң 5-ки сессиязы садыг ажылынын талазы-биле тодаргай шитпириң үндүргөн болгаш ол шитпирилер өзүгаар чаа хевир-биле ажилдап эгелгээр.

Х. БЕГЗИ.

Редакцияга ЧАГААЛАР

Тараа саванын черге кагбас

Улуг-Хем районунуң колхозтарынын ховуларында дүжүт ажаап алышкыны үрүчүлөп турар. Районунуң колхозтарынын тараа шөлдеринде комбайн-биле кестинген дыка хөй тарааларнын саваннары черде калып турар. Тараа саваны малга курламыр чөм болур деп чүвени биле-тура, колхозтарнын баштаар черлери тараа саваннары черге кагбайн ажаап сарвааттап азыр ажилды шуут херекке албайн турар чорук окта шыв эвес.

Баян-Колдуң ховуларында районун эвээш хөй колхозтарынын тараалары бар. Ында тараа тараан Жданов аттыг, Ворошилов аттыг, Миучирин аттыг, Калинин аттыг, Ленин аттыг болгаш Маленков аттыг колхозтарнын комбайн-биле кестирген тарааларнын саваннары чер болганда чыткылап калган. Ону колхозчулар боттары-даа, районун эрткен-түшкө хары салгалыг ажилдакчылары-даа көрүп турар херизине ол саваннары ажаап алып дугайында кандыг-даа хемчеглер алданмайн турар. Августун эгезинде кестинген тарааларнын саваннары өл-чаксака дүжүт басырсаар ам бодунун хоолдуг шыварын оскуруп, хары малга сүзүү-үг чөмш болур туржук үрелин дуауп, ол хире хөй мал чөм халас черде кагдыктып турарын көөрге дыка харааданчыг.

Мал чөмнө курламыр кылдыр саван болгаш тараа погун ажаап алып дугайында ВКП(б) обкомунун бюрозунун болгаш обакүссөмнун август айда үндүргөн доктаалын үстүндө ады үнүп турар колхозтарнын удурткучулары күүсетпейн турары окта буруу. Эң ылангыча Хендергеде Маленков аттыг колхозтун даргазы Дугар-

жап болгаш ол суму Советиниң даргазы Шырап-оол олар эрткен кыжын ол сумунун девискээрине улуг хар чагган ужурунда эвээш биче белеткеп алган мал чөмнөри үстүп, улуг болгаш биче малдар чудап, колхоз болгаш хуу ажил-агыллар эвээш эвес когаралдарга таварыш турган фактыны олар боттары эки билди тургаш-ла, бо дугайында кандыг-даа хемчег албайн турарын кижиге кайгаар. Ол сумунын удурткучуларында мындыг шын эвс хөвн бар: чүд дие, Баян-Колга хөй саван болгаш тараа погу ажаап, сарвааттап алгаш ону тайга-таскыл ажилдыр кажан сөөртүп алып боор дээр чергелги бодал бар. Ол окта шыв эвес. Малдын чөмнө белеткеп-ле алган болза, кажан ол эргежок хереглетине берген шаанда ону каш-даа тайга тандыларын ажилдыр чөмш алырында чүөс чок. Бир эвес ол хире чугула айтырыгнын шак ынчаар көөр болза, ол дээрге аиаа-ла ажил кылырындан чаггааран кижилерниң күрүвенин болгаш ниитиниң эрге-ажынын канчал-даа таварышпас хоралыг чугаазы болурундаан өске чүд-ла чөк деп санаар ужурулуг.

Районун чамдык колхозтары сөөлгү үеде ажилды чаңгыс талалап чорудуп, мал чөмнө белеткээринин талазы-биле ажилдап турган бригадаларын дүжүрүп алган турар чоруктар окта шыв эвес. Ам сорула болза, дүжүт ажаап алышкынын чорутушаан турган оон-биле кады малга курламыр чөмнөри белеткээр ажилды, эң ылангыча тараа саваннары болгаш та аа погун черге кагбайн ажаап алыр-чө улуг кичээлгеиңиң салгы оңза негетинив турар.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Мал бажы өстүрер планын күүсетпээн колхоз

Бай-Тайга районда улгатыр катышкан «Тинделге» колхоз 1951 чылда малдын баш санын өстүрериниң күрүне планын күүсетпээр. Колхозтун бо чылын төрүөс чогуур 1154 баш кыс малындан 652 баш мал оолдаан болгаш оон иштинден чүгле 595 баш мал төлүн камгалап алган, ынычаарга төрүөс чогуур 502 баш кыс мал кызыраан.

Колхоз баштаар чериниң даргазы Сундуй-оол болгаш партия эге организациянын секретари Адыг олар мал өстүреринин күрүне планын күүседип талазы-биле кандыг-даа боттук хемчеглер албаан, колхозтун малын эки кадарчылар-биле хандырбаан болгаш зооветеринарлыг хемчеглерин боттандырбайн турар.

Оон ужурундан колхозтун төрүөс чогуур дыка хөй кыс малдары, кызыраан болгаш малды бөрүге чидирти-

ийикле азы шуут ис чок чидирер чоруктар хөй. Чижээ, колхозтун сергелерин кадарып турар коммунист Эртине чөм сергени ис чок чидирген. Бо чылын мал өстүрериниң күрүне планын колхозтун инек малдын талазы-биле 39 баш болгаш шээр малдын талазы-биле 19 баш чедир күүсетпейн турар, бо чылын колхозтун ийн хананын турзун дээр болза, ам оон чаңгызы-даа чок. Колхозтун ажил аштарынын кам чок эдилеп турар.

«Тинделге» колхозтун баштаар чери болгаш ында партия эге организацияны мал өстүрериниң күрүне планын күүседип чорукту чугулага көрбөй турарынын бир тодаргай барымдаазы болза, ол колхоз бо чылын мал чөмнө белеткээриниң планын чүгле 51 хуу күүседип турарындан тодаргай көстүр.

М. ХЕМЕР-ООЛ.

Шалыпчы ажилдын түннели

БАЙ-ХААК. (Телефон-биле). Тайбынын улуг тук тудукчузу эш И. В. Сталинны мурнууга алган хүлээлгезин күүседип дээш социалист ховуларга бүгү күштерин үндүрүп, шалыпчы ажилдап келгениниң түннелинде Тады районунуң колхозчу тараажылары тайбын талаакчыларынын область конференциязынга күш-ажылчы чаагай чедишкенин биле ужурашкан.

Район ниитизи-биле сентябрь 20-де күрүнеге тараа дугаарынын планын 104 хуу күүсеткен. Оон иштинде Калинин аттыг колхоз — 129 хуу, «Сталинчы орук» колхоз — 113,6 хуу, Ленин аттыг колхоз — 103,7 хуу күүсеткен болгаш өске-даа ийн колхозтар күрүне-биле үзе санашкылаан.

Калинин аттыг колхоз күрүнеге тараа дугаар планын районда бир-

дугаарында күүсеткен. Ол көдээ ажил-агыл эргелинин ажил-ишчилери ажилдын эгезинден тура тараа ховуларынга үзүк соксаал чок бедик организастиг болгаш чаңгыс дем-билелиг кызымак ажилдап тургаш ол тинделгени чөмш алганнар. Дүжүт ажаап алырынын болгаш күрүчеге тараа дугаарынын изиг-тудук хүнеринде колхозчулар шушту кий ажилдап келген. Сноп баглакчылары комсомолчулар эштер Крайнова болгаш Загайченко олар хүн санында-ла 800—800 сноптарны багалап турганнар, а машинист эш М. Чолдак-сол хүн бүрүде-ле 5 гектар черниң тараазын кезип турган.

Тады районунуң колхозчу тараажылары бүгү-делегейге тайбынның херээн быжыглаар дээш күш-ажылчы бедик көдүрүлүшкүн-биле ажилдап турарлар.

Е. АРСЕНЬЕВ.

Чылгы мал фермазы

Чөөн-Хемчик районда улгатыр катыштырган «Коммунизмче орук» колхозтун аныяк чылгычылары комсомолчу эштер Монгуш Шөмбүлдэй, Сарыглар Комбу, Куулар Кенден оларнын ак-сеткилдиг ажилдаанынын түннелинде колхозтун катыштырган чылгы малы өзүп турар.

Колхоз 50 чылын чылгы малдын бажын 450-ге чедир өстүрер планын 459 башка чедир өстүрүп, ол планын 102 хуу кылдыр күүсеткен. Төрөөн 41 белериниң 41 кулуннары шушту бар.

Колхозтун дуржулгалыг чылгычызы эш Шөмбүлдэй колхозтун ниитилештирген чылгы малын 5 жыл иштинде кадарып келгеш бо үеде чедир чаңгыс-даа чидирилгил болуп көрбөз. Бо чылын 18 төрүүр белерден 18 кулунну ол бүрүн камгалап ап шыдаан.

Чылгычылар эштер Кенден, Куулар Болбай болгаш Кызыл-оол олардон уксаалыг 3 аскырлар-биле 70 хире белерин, чуртгун шилтинген аскырлары-биле 45 белерин эле-риштиргенер.

К. БОРА-КӨЖЕ.

Делегейниң бүгү чурттарынга тайбынның фронтузун быжыглаар дээш

(«Быжыг тайбын дээш, улус демократияны дээш!» деп солунуң арзыннындан)

«Быжыг тайбын дээш, улус демократияны дээш!» — деп солунуң ээлчегли номери Бухарестиге үнгөн.

«Амгы үениң күчүлүг, тийлетир-бес шимчээшкени» деп эге-биле би-жээн мурунку чүүлүнге солун тайбынны камгалаары дээш калбак улус массаларынын шимчээшкенин күжүн демдегеп, база тайбынның массалыг суурун улам ынай калбартырының болгаш тайбынның хүрээленин сырый катыштарынын сорулгазын салып турар.

Индиянын Коммунист партиязынын сонгулда мурунун манифестин — документиниң кончуг чугулазын солун парлап турар. «Ам каш ай болгаш бистин чуртта 180 миллион кижиге сонгулдааларга киржир хүлээлгел деп манифестиниң мурунку чүүлүнде чугаалап турар. Амгы чазактын удурткучулары боттарынын манифестин үндүргөн. Олар боттарынын улуг чедишкени-биле — хосталганын, катыжышкынын болгаш княжестволарын катыштырганын чедишкени-биле, чер реформазы-биле, хөй санын аш-чөм бодурулгезин дээш кампания-биле болгаш суг жүжү-биле ажилдаар электри станциялар тудуунуң планын-биле мактатып турар. Шынында олар чүнү кылган?» Оларнын өзүлүг чедишкени кандыгыл? Улам эки ажилдаар дугайында оларнын аазашкыны чүнү көргүзүп турарыл?»

Компартиянын сонгулда мурунун манифестини ол айтырлар талазы-биле тода харыны берип турар.

Индиянын национал конгрессиниң партиязынын беш чыл эргелели — оон-биле кады оларнын иштинде дөртү «хосталганын» чедишкениниң соода, бистин чуртту болгаш бистин

улусту катастрофаның кылдынга чедирген деп манифестиде бижиң турар. Ол партиянын баштыкчылары бистин чуртка хосталганы чаалап албааннар. Олар хосталга дээш бистин демиселени хоралаан. Олар даштыкы хамаатылар болгаш индиян реакцылыг ээлери шаандакызы ышкаш бистин улuzuуусту үптөп дээрбедээр турарынга дугурушкан. Ол үптөп дээрбедээр чорукка олар боттары киржип турарлар.

Национал өскерлишкенин чазаа бүгү аазашкынын үрөөн, бүгү байырыг декларацияларын үрөөн, ынычаарга ону боттандырар дээш он мун кижилер боттарынын амтынын берген. Ол чазак болза, Индияны британ хаан баштап турар кезек кылдыр артырган. Олар дыка хөй районнарда индийжилерни парийжилерден дора көрүп турар. Бистин шериг-далай флордуус болгаш агаар күштериниң англи командьыла-дын адаанда туруп турар. Бистин армиясы англи чөвүлекчилериниң хыналдазынын адаанда туруп турар болгаш бистин боо-чөспөстөвисти англичаннар төлевилеп, база бодуруп турар. Англичаннар бистин шахталарыны, бистин плантацияларыны, бистин нефть үнер дөстөривисти болгаш нефть бодуру заводтарыны, бистин джүт фабрикаларыны, бистин хөй-хөй машина тудуушкун үлөтүр бодурулгелеривисти болгаш концерниривисти эжелээрин, азы оларга хыналданы боттандырарын үргүлчүлүг турар. Олар бистин даштыкы садымысты, бистин банкларыны болгаш бистин сан-хөөлөривисти хынап турар. Алды миллиард рупий болуп турар боттарынын капитал салышкыныгы турда-ла, олар боттарынын эргелеп турар агентилерин дамчыштыр миллион-миллион рупий ажык-кон-

чааларны ап, бистин экономикависти боттарынын өлүм бодурукчүзү кыскажынга туруп, янзы-бүрү хөгжүдүн моондаптал, бистин жохундагый болгаш хамаарылгалыг кылдыр артырып турар болгаш оон дузасы-биле бистин үлөтүрүвүстү бис хөгжүдүп болур хире капитал дерг-херекселдерин биске хандырамындан ойталап турарлар.

Чер эдилекчилериниң болгаш монополистерин чазаа княжествонун автократиязын эрге-чагыргазын чүгле узуткаван эвес, харын княжестволарын катыжышкынын болгаш катышканынын ачызы-биле куштуг болуп турарынын талазы-биле аргаларны ол эрге-чагырга берген.

Ол чазак бодунун политиказы-биле улусту катыштырарынын орунуга националдык өжөөнөшкөк чоруун күштелдирген.

Нерунун чазаа тараачынаарны ядаралырынга, көдээ ажил-агылны хоозуралырынга болгаш аш-чөм бодурулгезин катастроф ажил-биле кызырааныга чедирген феодалдыг дарлалдын системаны камгалаан.

Ол чазак тараачынаарнын болгаш улустун эрге-ажыктарын эвес, харын чер эдилекчилеринин болгаш оларнын ээлериин — даштыкы импералистерин эрге-ажыктарын удуртулга бодуруп турар.

Чазактын даштыкы политиказы тайбынның политиказы болбайн турар, чүге дээрге, чазак болза импералистер-биле холбашкан чуртту иштинде реакциялыг корум-мурумну тургузуп турар. Чазак хамаарышпас болгаш депшилгели даштыкы политиказы, өзүлүг тайбын политиказы чорудуп шыдапас деп манифест айтыр турар. Бо хүн бүгү чер бөмбүрээнин кырында кол айтырыг — дайын азы тайбын деп айтырыг бо-

луп турар. Бистин улус хостуг болгаш хамаарышпас болурун күзөп турар. Бистин улус бүгү чурттардан даштыкы шериглер үнгөн турарын, бүгү чурттар хостуг болгаш хамаарышпас болурун күзөп турар. Бистин улус хамыктын мурунда тайбынга ынак болгаш дайынны көөр хөңнү чок. Эртктерин улгатырар болгаш улустун аар-берге байдалын улам баксыралыр дээш Индиянын улуг-улуг капиталистери Кореяда дайынны канчаар ажилдап турарын бистин улус көргөн. Кандыг-даа дайын анаа чаа үени оонап, оон дайыннарын байыдул турарын бистин улус көргөн.

Нерунун чазаа бистин улустун күзөп-соруун харылап турар политика чорудуп турар деп кым бир кижиге чугаалап болур бө? Ону кым-даа чугаалап шыдапас. Ол чазак Катышкан Национал Организациязында айтырылгынын хөй кезинге Кореяда америк агрессияны кирби-шаан, англи-америк импералистериниң талазында туруп турар. Чамдык-та Нерунун чазаа улустун базышкыны-биле база бодунун кошканын хараазы-биле импералистериниң бүгү делегейни дайынга доп-дораан кирип болур хире хемчеглеринге удур туржуп турар, ындиг болза-даа, оон политиказы колдуунда англи импералистер-биле харылаа турарынын политиказы-биле, тайбынның база дайыннын аразынга мөөрсөгилээриниң политиказы-биле артарын үргүлчүлөп турар.

Нерунун чазаанын иштики-даа даштыкы-даа политиказы болза ол чазак инди улустун дайыннарынын чазаа болуп турарын көргүзүп турар. Улус болза, чазактын эрге-чагыргазын чылча шаап тилдээр, күрүнениң бодунун системаны чылча шаап тилдээр массалык шимчээшкенин хөгжүдөр, ону деткир болгаш бүгү эрге-чагырганы боттарынын холунга алып ужурулуг. Улус болза, амгы чазакты улус-демократиязынын чазаа-биле солаан турар ужурулуг.

Компартиянын сонгулда мурунун манифестин Индиянын улустунун

мурнунга ажил-чорудулганын дайынчы программанын калбартып турар.

Улус-демократиязынын чазаа болза, бүгү-ле демократтыг партиялардан, бөлүктөрдөн болгаш тус-тус кижилерден тургустунган чазак, чурттуң өзүлүг индустриализациязы дээш, Индиянын хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш туруп турар ажилчынаарын, тараачынаарнын, ортумак аңгыларын болгаш национал буржуазиянын төлөөн чазак болур.

Коммунист партия бодунун программанын төлөвилелинде сорулгаларга ындиг чазак боттанган турарын айткан. Ол чазак Британ империя-биле харылааларын үзөр, бистин чөпөкөтүг күштеривистен англи империлериниң чайладыр, Индияда бүгү англи капиталды хавыр болгаш националистаар. Ол чазак болза, улуска удур импералистер-биле болгаш феодаллар-биле кады туржуп турарларын удурлаанышкынын чылча шавар дээш өзүлүг хемчеглерин боттандырар. Ол чазак болза, тараачынаарнын өрелерин күш чок болдуур, бүгү черин болгаш помещиктерин база князтерин бодурулге чөпөкөтүг херекселдерин тараачынаарга дедир эгитимези-биле шилдүүлү бээр.

Улус-демократтыг чазак болза, националистаарын капиталды ажилдагышкан, хоюду өзүгаар көрдүнгөн ажык-кончаларнын магадыла болуп болгаш оларнын эрге-ажыктарынын камгалаанын хандырган хуузунда үлөтүрчинериниң кады ажилдажылганын хаара тутушаан, Индиянын үлөтүрүн хөгжүткөн турар. Ол чазак болза, ажилчынаарнын амьдыралында чугула ажил-төлөвирин бээр, оларнын профэвилелерин болгаш коллективтиг кезээлер чарар эргезин хүлээр, күш-ажыл кылып шыдапас апарган, аараан болгаш ажал чок аларган чорукту хандырамынга күрүнениң болгаш капиталистериниң күсөли-биле социал страхованиени чорудар.

Улус-демократтыг чазак улус-биле сырый харылаалыг национал армияны тургузар.

Ол чазак княжествону узуткааш, национал хевирин провинцияларын эле тургузар, оларга калбак эргелерин берип, бот тускайлааныр чорукка эргелерин кирибшөөн, тус-тус националдарнын болгаш аймактарын эки-тура дугуржулгазынга үндөзилээш чаңгыс аай Индияны тургузар.

Улус-демократтыг чазак каржы дарлалды узуткаан турар.

Улус-демократтыг чазак херээжендериниң качыгдал турары социал болгаш эконом талазы-биле дең эвес эргелерин бүгү хевирлерин узуткаар бүрүн хосталганы болгаш ден-эргени чөмш алып таразы-биле оларга дузалаар.

Улус-демократтыг чазак бүрүн ден эргеге болгаш удур-дедир ажыкты үзүлдөгү үндөзилээш бүгү чурттар-биле садыг болгаш эконом харылааларын доктадыр. Ол чазак болза, делегейин бүгү-ле улуг күрүнелерин аразынга Тайбынның Пактызын чарары дээш, атомчуг бомбаны хоругдаары дээш, депшилгели боо-чөпөкөтүг ширгүүшкүнү дээш, бүгү даштыкы жүргүлгелери бүгү чурттардан үндүрер дээш база нация бүрүзүнүң хостуг болгаш хамаарышпас болур эргези дээш демиселер. Ол чазак найрал болгаш эвилел дугайында Пакистан биле, Цейлон болгаш Непал-биле керээ чарар.

Улус-демократтыг күрүнениң адаандан үстүнге чедир бүгү органианын улус сонгуур. Бир эвес улустун идгелени кандыг-даа төлөөлөкчү күүседип шыдавайн барза, улус ону дедир кыйгыртыр эргелиг. Курунде эрге-чагырганын бүгү ажылы улустун ол сонгаан органнынга дүүшкен турар.

Улус демократиязынын чазаанын үндүрүлгези-биле чедишкенин чөмш алып, бүгү делегейни кайгаткан улус. Кыдаттын чаагай үлөгер чижээ бистин мурунуста туруп турар деп манифестиде айтып турар.

Коммунист партия ол негелдедерин боттандырары дээш күчүлүг массалык шимчээшкенин тургузарынын (төңчүзү 4-кү арнында).

Германиянын демократтыг республиказының телеграф агентилелинің корреспондентизинин айтырыгына

Германияда совет контроль комиссиязының даргазы армия генералы В. И. ЧУЙКОВТУҢ харыызы

БЕРЛИН. Нийти герман чөвүлел хурал чыккандар дугайында бонн парламентизинге Германияның демократтыг республиказының улустун парламентизинин саналыга хамаарыштыр Германиянын демократтыг республиказының телеграф агентилелинің (АДН) корреспондентизи совет контроль комиссиязының даргазы эш В. И. Чуйковка айтырып салган.

Корреспондентинин айтырым болгаш эш В. И. Чуйковтуң харыызын моон аадаана парлаан.

АЙТЫРЫГ. Моон аадаана ийи айтырыгларын чуугаалажыры-биле Германиянын демократтыг республиказының болгаш Барыын Германиянын төлөөкчилерин чыгылдыр дугайында Бундестагга (парламентизинге) Германиянын демократтыг республиказының улустун палатазының саналын Германияда совет контроль комиссиязы канчаар көрүп турары:

1. Чангыс эпитг, демократтыг, тайбынга ынак Германияны тургузар сорулга-биле национал хуралга бүгү Германиянын хостуг сонгулддалар эр-тирер дугайында болгаш.

2. Германия-биле тайбын керээ чарарын дүргеделир дугайында.

ХАРЫЫ: Германияның демократтыг республиказының улустун палатазының бо саналын улустун сонгуг турганнарын чангыс эпитг, демократтыг, тайбынга ынак Германияны тургузарын, быжыг тайбыны болгаш Германияга хамаарышпас турар чорукту хандыраарыңче дүрүм өзүсүз чүткүдүнүн илерээшкени кылдыр көрүп турар мен.

Германиянын чангыс эвин катап тургузар дугайында болгаш быжыг тайбыны база хамаарышпас чорукту хандырып турар дээрзинге чигзиниг чок.

Немец улус болгаш оларнын сонгаан органнары Германияның чангыс эвин демократтыг болгаш тайбын эгелерге катап тургузарын херээж бодунун холунга алыр эргелик база, ол ышкаш Германия-биле тайбын керээни чарарын чуугаалажыны талазы-биле олар бодунун саналын илередири эргелик деп санап турар бис. Герман улустун ыныг эргези Потсдам шиттирлеринден шуут үнүп турар. Германиянын чангыс аай эвес туруп турары ам ур улумчылал турбас ужурулуг. Бо чангыс аай эвес чорук тайбынга ынак өске улустарнын деткимчезин ап турар немец улустун боттарынын күженишкенири-биле узуктатынган туруп болур.

Чангыс эпитг, демократтыг тайбынга ынак Германияны тургузар сорулга-биле национал хуралга бүгү Германиянын хостуг сонгулддаларын эр-тирер дугайында айтырып талазы-биле нийти герман чөвүлел хуралды чыгылдыр дугайында улустун палатазынын саналы, ынаачара база ол ышкаш Чөөн болгаш Барыын Германиянын чурттакчы чоңунун ортузунга бо саналды канчаар-лаа аажок улуу-биле чуугаалажып көрүп турары болза, Германиянын быжыгып турар демократтыг күштеринин национал бот медреселин эвүлдеси болуп турар.

Чөөн болгаш Барыын Германиянын төлөөкчилеринин нийти герман чөвүлел хуралы Германия-биле

тайбын керээни чарарын дүргеделир дугайында негелдени үндүрер деп улустун палатазынын ийи дугаар саналы кандыг болуп турарыл дээр-ге, бо санал чөптүг болур болгаш бо айтырыг талазы-биле Чөөн болгаш Барыын Германиянын төлөөкчилеринин катышкан чорудулгалары герман айтырыгы тайбын-биле таарыштыраарын херээжге улуг салышкын болуру болгаш Германия-биле тайбын керээни белеткээрин болгаш ат салырын дүргеделиринге кандыг-лаа чигзинилерин үндүр-бес.

Барыын Германияны эжелеп турар болгаш бо үеде Германия-биле тайбын керээ чарарын «дайын байдалдыг турар чорукту соксадыр» деп адаар хоозун угуулга-биле солурун оралдажып турар күрүнелер герман улустун саналын тоовайын барып болбас, бо айтырыг талазы-биле тайбынга ынак кылдыг улустар немец улустун талазында болгаш оларны деткип турар.

Совет чазак Германиянын чангыс эвин демократтыг болгаш тайбын эгелерге катап тургузарын дээш, база ол ышкаш Германиядан бүгү эжелел шериглерин үндүрер, Германия-биле тайбын керээни чарарын дүргеделир санал дээш туржуп турган болгаш турар дээрзи билдингир.

Чөөн болгаш Барыын Германиянын төлөөкчилеринин талазында бо талазы-биле ап чорудар кандыг-лаа хемчеглерин Совет Эвилели эне күштүү-биле болгаш мырнай а сеткилдин-биле деткир деп чүвеге чигзинип болбас силер.

(СЭТА).

Болгар улус республикада

Дээди өөредилге черлеринде өөредилге эгелээ

СОФИЯ. Сентябрьнин 20-ле Болгариянын дээди өөредилге черлеринге чаа өөредилге чыгы эгелээ. Бо чылын чурттуң дээди өөредилге черлеринде 5340 студентилер хүлээп алдынган, оон ишинде 1300 оолдар болгаш кыстар фабрика болгаш заводтардан кээп турар. Ачык эр, херээжен ажилчынар дээди өөредилге черинге белетке — 18 ай хуусаалыг тускай курстарын дооскааннар. Оон ангыда ажилчы чоңнарын 430 уруглары музыка академиязында, театр училищезинин уран-чүүлдер өөренир академиязында болгаш даштыкы дылдарнын дээди курстарында киргеннер.

Улус эрге-чагыргазы дээди билиг каадырлар белеткээр дугайында үргүлчүлүг сагыш салышкынын салып турар. 1944 чылдын сентябрь 9-тун соонда беш дээди өөредилге чери ажытынган. Бар дээди өөредилге черлеринин чанынга чаа-чаа факультеттерин тургускан. Өөредилге чыгы эгелээринге чедир 2 муң кижинин чурттаары чаа, база эрги деритинген нийти чурттагач черлерин тургускан.

Улетпүр хөгжүлдеси

СОФИЯ. Болгарияга улус чазанын тургустунганында бээр эрткен чылдарнын дургузунда улуг-улуг консерва заводтарын туруп тургускан. Балканда эң улуг болуп турар сүт комбинадын бо чылын ажыгалааче кирирген. Консерва улетпүрлеринге яны-бүрү продуктулар будуруп үндүреринге болгаш ол ышкаш сүт продуктуларын сайзырадып кылырынга, хлеб быжыраарыга дээш өске-лаа чүүлдерин кылырынга эрге-жок чуугаа бүдүмелди—пектини бүдүрүп үндүрер чаа улуг заводтуң туудушкуну база доозулган. Ол болза амгы үенин техниказы-биле кылдынган Балканда баштайгы завод болур. Машинаның кезектеринин хей кезин болгаш тургузуун таарыштырып кылырын Болгариянын инженерлери кылган болгаш Болгариянын заводтарында тургускан.

Демир-орукчуларнын чедишикнинери

СОФИЯ. Болгариянын демир-орук транспортунун ажылдакчылары улус ажал-агыянын беш чыл планынын күсүлдезинин чылдарында улуг чедишикнинерни чедип алгача. Чуртта беш-чүсчүлүктерин шимчээшкени калбарган. Оларнын саны 350 ажыг машинистер болуп турар.

1951 чылдың бир дугаар чартында чурттуң демир-орукчулары чүк сөөртүлгезинин планын ажык күсүлдип, локомотивтерин маңын 1950 чылдын бир дугаар чартында деңгээрге 39,7 хуу улгатырган.

Эң ылагыш Сталин хоорайнын демир орук белдириин коллективни кайгамчыктыг чедишикнинерни чедип алганнар. Чыл планын оң айлар дургузунда күсүлдип дээш хүлээлгезин ол коллектив 7 ай 8 хуу ишинде күсүлткен.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Улустуң армиязының Кол командалыкының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республиказының Улустун армиязының Кол командалыкының сентябрь 22-де дамчыткан медээинде чуугаалап турары болза, бүгү фронттарга Кореянын Улустун армиязынын катыжышкыны кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле америк-англи эжелекчилеринин шериглеринге болгаш лисыманчы армияга удур кадыг-дошкун тулчушкуннар чорударын үргүлчүлөп, дайынын диниг күжүнге болгаш техниказынга улуг видирлигерин таварыштырып турар.

Чөөн фронтта Улустун армиязынын камгалап шугумун чаа таварыштын оралдашкан дайынын шыгыгы 8 атакаларын Улустун армиязынын кезектери ойтур шапкаш болгаш америк ийги дивизияга ба-

за лисыманчы чедиги дивизияга аар чидиргелерни таварыштырган. Америк-англи эжелекчилеринин элээн районнарында хөдөлүп, улустун өжээнин негеп ап чоруп турар партизаннар дайыны согарып күштелдирип турар. Сонгу Чолла мжууда партизан отрядтары дайынын тылынга хосталган районнары катап тургусушпаан, дайынга удур кадыг-дошкун тулчушкуннарын чорудуп турар.

(СЭТА).

Кореянын улус-демократтыг республиказының чазаның ажылчы чоңнар дугайында сагыш салышкыны

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республиказынын министрлер кабинеди ажылчы чоңнарын күрүненин социал хандырагызын дугайында тускай доктаалды хүлээп алган, ол ышкаш ада-чурттуң дайынынга өлгөннеринин, америк эжелекчилерге, лисыманчыларга

болгаш корей улустун өске-лаа дайынына улурткенеринин өгбүдөлөринге, а ол ышкаш дайын үезинде кемдээнерге күрүн хандырагызын дугайында хоойлуну үндүргөн.

(СЭТА).

Тутурган америк шериглеринин медеглели

ПЕКИН. Синьхуа агентилелинин тускай корреспондентизинин корей фронтундан медээлеп турары болза:

Америк интервенчи шеригнин 25 дугаар дивизиянын 24 дугаар полказынын чеди дугаар ротазынын тутурган солдаттары Терберт Суен болгаш Самюэль Монро оларнын медеглээни болза, америк шериглеринин командирлери Кэсанда чуугаалажышкыны дугайында солдаттарнын информация кылырын чөшпээрвейи турар.

Американың шериг-агаар күштеринин капитаны Майкл Халдайин медеглээни болза, кажан ол Кубада аэродромга турунда ужар-чүүл бригаданын командиринин оралакчызын ача чуугаалаачи: «чуугаалажышкынын деп адаары болза, чүгүле чыгылдыр чуртунче дедир чыны чорурунче албадарынын чөсчөс болур. Катышкан нацияларын шериглери чаа онаалгалар күсүлдери-биле маана ам-даа артып калыр».

Ычала-лаа тутурганнарнын медеглээни болза, солдаттар болгаш яды офицер составтары кандыг бир

«чаа онаалгалар» күсүлдерин күзевейи турар.

Бир тутурган солдаттың медеглээни болза, июльдин эгезинде 25 дугаар дивизиянын 24 дугаар полказынын чедиги ротазынын командирини удатпас тайбычылдыг дугайында чуугаалажышкынар эгелээр ужурул деп медеглээ. Ол бодунуң бүгү ротазынын улусун чыгып алгаш, бистин командирлик чөсчөс чери болгаш Ли Сын Ман дайыны ола-ла хөвээр үргүлчүлөөр деп күсүлдиглер.

Вьетнамнын чоңунуң ортузунда бижик билбес чорукту узуткан турары

ШАНХАЙ. «Өөредилгениң айтырылганы» солунуң Вьетнамнын улус өөредилге кидизинин тургустунганында бээр алды чыл оюнга таварыштырган допчулалары Вьетнамнын информация агентиледи Сонгу Вьетнамдан дамчыдып турар. Ол допчулалда чуугаалап турары болза, Вьетнамнын демократтыг республиказынын тургустунуп келген үезинин дургузунда 13 миллион кижи ийикпе, азы чурттакчы чоңун чуртундан

хөйү бижикке өөрөнгөн. Ол бүгү болза, вьетнам улустун күженишкенин чедип болгаш хосталгалыг демиселди эңиниче чедир чедишикнинин чорудар сорулга-биле, эконом будурлгези болгаш өөредилге дээш бүгү бергелерин тилээр демиселди удуртуп турган удуртукчуларнын идея-кейлиг ажыл-чорудулгаларын ачы-ында чедип алдынган.

(СЭТА).

Индияда сонгулда мурнуң кампаниязы

ДЕЛИ. «Свадхината» солунуң медеэлеп турары болза, Индияда бүгү-ниттинин сонгулдаарынын мурунда чурттуң депшилгелиг күжүнүн катыжышкыны улам-на быжыгып турар. Митингке чыгып келген Калиннын үш муң сонгучулары боттарынын бадылаашкынын катышкан депшилгелиг блоктун кандидаттары дээш бээр деп чангыс эп-сеткилдин-биле компартиянын район организациязы катышкан депшилгелиг блоку тургузар дугайында шиттирип хүлээп алган.

«Нав Бхарат таймс» солунуң медеэлеин-биле алырга, Бхарат мжуу-нун чөөн партияларын төлөөкчилеринин катышкан конференциялар Пурига болуп эрткен, ачаа катышкан депшилгелиг блоку органи-застан тургускан.

«Свадхината» солунуң медеэлеп турары болза, Джалаптургиге тус черинин компартия организацияларын кижигуннеринин ажык хуралы болуп эрткен. Ачаа 5 ажыг муң кижи киришкен. Хуралга чүве чуугаалааннар Индияда Англиянын хөре-гилерин национализиастаар деп чуугаалап турганнар.

Муршидабедге болган сонгучуларнын митингизинге Индиянын коммунист партиязынын Барыын

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Кыдаттын улустун дузалаар эвилелиннің даргазы Сун Цзин-линге Сталинчы шаңналды тывысканы

ПЕКИН. Пекинге, кыдат улустун алдарлыг уруу, Кыдат улус республиканын хөй-нийти даятеси болгаш бүгү-делегейге тайбын дээш мога-шылаг чок демисекчи, Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүлелинин кезигүну, Кыдаттын улустун дузалаар эвилелиннің даргазы Сун Цзин-линге «Улустар аразына тайбынчы быжыглаары дээш» деп делегейин Сталинчы шаңналын тыпсырынга холбаштырган байырлыг хурал болуп эрткен.

Президиумга тайбын дээш мога-шылаг чок демисекчи Сун Цзин-лин, а база ол ышкаш Сталинчы шаңналдың комитетинин мурундан Сун Цзин-линге Сталинчы шаңналды тыпсыры-биле Пекинге келген «Улустар аразына тайбынчы быжыглаары дээш» деп делегейин Сталинчы шаңналын талазы-биле комитеттин кезигуннери Илья Эренбург болгаш Павло Неруда көстүп келирге чыгылганнар изиг байыр чедирип турганнар.

«Улустар аразына тайбынчы быжыглаары дээш» деп делегейин Сталинчы шаңналын талазы-биле комитеттин даргазынын оралакчызы Го Мо Жо тайбын камгалалынын

болгаш америк агрессияга удур демиселдин Кыдат улус комитетинин мурундан Сун Цзин-линге изиг байыр чедирип чүве чуугаалаан.

Делегейин Сталинчы шаңналын талазы-биле комитеттин 1951 чылдын апрель 6-да үндүргөн доктаалын орус болгаш кыдат дылдар кырынга номчаан, ында чуугаалап турары болза, тайбынны камгалалары болгаш быжыглаары дээш демиселдин херээжге кайгамчыктыг алдар хавыялап болганы дээш Сун Цзин-лин «Улустар аразына тайбынчы быжыглаары дээш» деп делегейин Сталинчы шаңналы-биле шаңнаткан.

Оон соонда Илья Эренбург лауреатка байыр чедирип чүве чуугаалаан. Ол мынча дээн:

«Улустар аразына тайбынчы быжыглаары дээш» деп делегейин Сталинчы шаңналын Силерге тыпсыр алдар менээ таварышты. Үр үенин дургузунда даштыкы чурттарнын дээрбечилеринин дардалынга чораян бодунарнын улуг чуртуктары Азияга хосталганы болгаш тайбынчы челегичи болдулар дээш Силер эрес-дидими-биле демисеип келдинер. Силернин амдыралынарнын оруу кайда-лаа ак сеткилдинг

кижилерни кайгадып турар. Оларга ол чорук бедик үлегер болуп артар. Яны-бүрү чурттарнын тайбын өнүктүреринин комитеди Силерге дээди шаңналды тыпсырышаан, хөрөтпеске-лаа, Силернин бодунарнын улуг алдар хавыялар-биле черелештир тайбыннын херээжге Силернин улусунарнын улуг ролун база демдеглесек аржажок.

Кыдаттын чоргааралы болур кижиге Сталинч дүрү-хевирин сиңил каан медалды тамчыдып берип турарымын совет чогаалчы мен чуугаалакп тур мен. Совет улустун кыдат улуска ынагынын, ханы хүндүкелдинин херечизи ол болзун» — деп, Эренбург чуугаалаан. Делегейин Сталинчы шаңналын лауреадын дипломун болгаш тайбын туугунуң тудукчузу эш И. В. Сталинны сиңилп чураян хөрөккө кадаар алдын медалды Сун Цзин-линге Илья Эренбург димиттиг адыш чаккашкыны динмиреп турунда тывыскан.

Делегейин Сталинчы шаңналын лауреады Сун Цзин-лин хары сөс чуугаалаан. Оон чуугаазын олурушканнар изиг байырлаашкын-биле уткан.

(СЭТА).

Делегейинң бүгү чурттарына тайбынның фронтунун быжыглаар дээш

(„Быжыг тайбын дээш, улус демократиязы дээш!“ деп солунуң арынарындан)

(Төнчүзү. Эгези 3-кү арында)

херээнде өске-лаа демократтыг партиялар-биле найбарлажып кады ажылдаар. База бир эвес өзүлүг демократтыг партияларнын катышкан фронттуу чазакты тургузар болза, бир-тээ ол ыныг программаны боттандырган турар төлээде, коммунист партия ону деткир аптар.

Сонгулддалар болза, ол негелделерин боттандыраары дээш демиселде улустун чангыс эпитинин күчүлүг көргүзүү кылдыр хуулар болгаш оларны боттандыраары дээш чурттуң бүгү улусун мобилизиастаар ужурул деп манифестиде айтып турар.

Улустун демократтыг чангыс эвин тургузары амгы үеде чуугаала сорулга болуп турар деп чүвени миниринче чурттуң бүгү демократтыг күштерин коммунист партия кыйгырган.

Индиянын миллион-миллион улусу дабын сөөлүдиге чылдарда британ тергилдеди туолууга чедир силгир дээш көдүрүлүп үнгөн. Манифестиде айтып турар улустун демиселдинге удур эне каржы корум-чурумну камгалаан Индиянын национал конгресс партиязынын тергилдээшкенин миллион-миллион кижилер узуткаар ужурулуг.

«Кэсонда америк дайынзырактарнын өнчүк-чөңгээзи» деп редакция

чүүлүнде солунуң бижип турары болза.

«Америк генералдарын кадыг-дошкун болгаш каржы хемчеглеринин кызыгары чок чүве боор оң! Тайбын чуугаалажышкыны канчап-лаа тургаш моондактаар болгаш дугайында оларнын чүткүлүнүн дугайын Кореянын Улустун армиязынын болгаш Кыдаттын улустун эки-турачыларын төлөөлери күш-биле узуткаар дугайында оларнын өнчүк-чөңгээлиг оралдажышкыны херечилеп турар. Ынчагаш ол сорулга-биле олар хамаарышпас зонаже диверсантыларны болгаш өлүрүкчүлери чорудуп, Кэсонда корей делегациянын штаб-квартиразын бомбалаары-биле самолёттарны чорудуп турар».

Польшанын катышкан ажылчын партиязынын Төп Комитетинин Политбюрозунун кижигуну Станислав Радкевич «Польшада улуска удур сүлээзин чылча шаптырганы» деп чүүлүнге америк-англи империалисттерин эрге-ажынага аялдап берип турган санациянын армиязынын офицерлеринден тургустунган урегдек шпюн организациязынын удуртукчуларына варшава чорудулгалынын материалдарын анализтеп турар. 1944 чылда-ла урегдекчи организациянын кижигуннери делегей-

нин чаа дайынынга болгаш ол дайын-биле бодунуң төрөөн чуртун хоралаарына идеген турганнар. Польша армиянын иштинче шургул кирген улустун болгаш тайбыннын, база демократиянын лагеринин дайынына Польша республиканын демиселдерин даштыкы шериглеринин халдаашкынын белеткеп турган. Олар Варшавада англи болгаш америк элчин черлери-биле яны-бүрү аргалар-биле харылажып турган.

Польша армиянын иштинде урегдекчи организациянын кара сагыштыг сорулга бодалгазын англианнар болгаш американнар күткүп турган. Амгы үеде британ шериг министрствозунун тускай дүжүмеди болгаш улусчу Польшага удур урегдекчи чоруктуң кол организацияларынның бирээзи болуп турар санациянын генералы турган Копанский ол урегдекчи чорукту шуут удуртуп турган.

Ялаладып турарлар делегейин чаа дайынынга идегевышаан, боттарынын хүн бүрүнүн урегдекчи ажыл-чорудулгалына политиктиг удуртукчу ажылдакчыларга болгаш чазак кижигуннеринге удур өлүрүкчү чоруктарын планнап, база белеткеп турганнар.

«Польша улус урегдекчилеринин планнарын үзүп, чылча-шаап шыдаан деп автор чүүлүнүн төнчүзүнде бижип турар... Польшада сүлээчилерин чорудулгалы польша-совет кады ажылдажылгага болгаш сагыш

сеткил катыжышкынынга кым удур туржуп, бодунун улусунун амдыралчы эрге-ажыктарына удур туржуп турарыл, ол империалисттик агент болуп турар деп чүвени база катап оңуз күш-биле көргүскөн».

Ол ышкаш Чехословакиянын Коммунист партиязынын ТК президиунун кижигуну Г. Клементиниң «Чехословак улетпүр беш чыл планынын үш дугаар чылында»; «Дейли уоркер» солунуң кол редакторунун оралакчызы Джон Голландын «Великобританиянын коммунист партиязы чуртта америк тергилдеге удур демиселди удуртуп турар»; Венгриянын ажылчы аныктар эвилелинин чингине секретари Иштван Денешин «Венгриянын ажылчын партиязын дайынчы дузаламчызы болгаш кур күжү» деп чүүлдерин, база коммунист болгаш ажылчын партияларнын амдыралында өске-лаа материалдары солунуң номеринде бижээн.

Ян Маректин «Политиктиг чүүлдерин»: Аверелл Гариманның Париж—Тегеран — Блед—Лондон таварткан маршрут-биле ээлчегинг кезишкенинге; Югославиянын экономикасында капитализмин бадыткап турар титоч сүлээзин чаа хоойлузунга; аныяктарнын берлин фестивалына удурлашытыр Лорелея хаяларында болушкунга удур демонстрация организиастаар дугайында Аденауэрин оралдажышкынынын буступ дүшкенинге холбаштыр чырытынган.

(СЭТА).

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, байык, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторунуң 8-82; харысалгалыг редакторунуң оралдакчызын, партия амдыралынын, культура, литертурга болгаш уран-чүүл калдыктериниң 3-88; харысалгалыг секретарының, проваганда болгаш агитация, көдөз ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чааа калдыктериниң 3-88; иштин информация, бухгалтерияныкы 2-88.

Облукүскөнүн типографиязы